

Cenu kāpums var apdraudēt būvniecības plānus

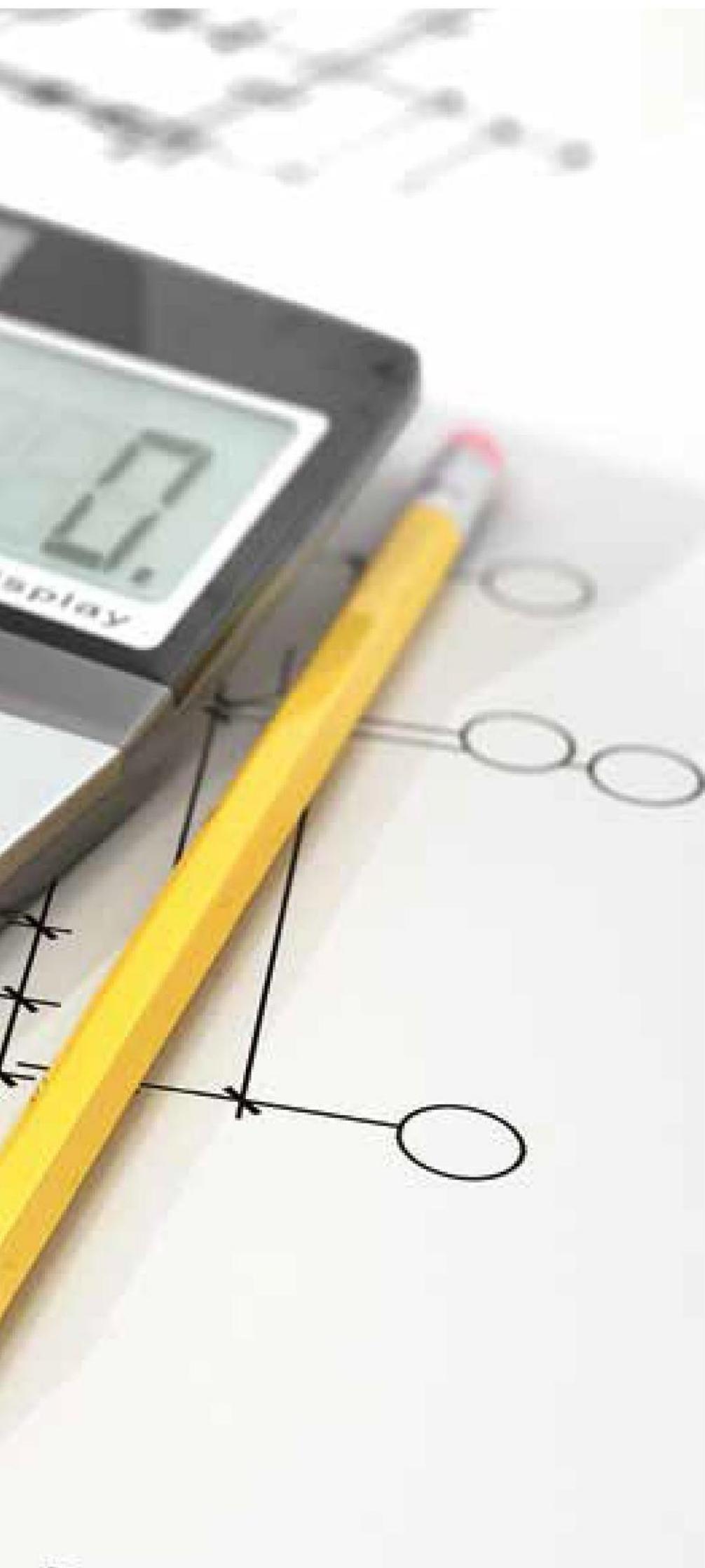
Koronavīrusa pandēmijas sekas, kas izraisīja globālo inflāciju, ir uzskrūvējušas daudzu celtniecībā nepieciešamo materiālu cenas, kuru ilgstošāka noturēšanās šādā līmenī nozīmēs lielākas izmaksas būvniecībā, un ar šo faktu nāksies rēķināties arī pasūtītājiem

Teksts Jānis Goldbergs, Māris Kirsons
Ilustrācija stock.adobe.com

Par to, vai šāda situācija saglabāsies vai tā mainīsies un uz kuru pusī – turpināsies cenu pieaugums vai notiks stabilitācija šajos paaugstinātajos līmeņos, vai, tieši pretēji, sāksies to kritums, – prognožu nav. Tas nozīmē, ka šajā sektorā gaidāmi interesanti laiki, kas ietekmēs ne tikai būvniecības nozari, tai nepieciešamo materiālu ražotājus un pakalpojumu sniedzējus, bet arī jau esošos un jo īpaši potenciālos pasūtījumus un to izmaksu apmērus.

Cenām pat līdz +50%

“Uz cenu pieaugumu, kas dažādiem materiāliem ir atšķirīgi augstā līmenī, norāda arī Partnerības biedri – metāla

izstrādājumiem tās ir pieaugušas pat līdz 50%, koka būvmateriāliem – līdz 20%. Arī citās valstīs vērojams cenu pieaugums – polietilēna izstrādājumiem par 40%, bitumenam par 15%, cementam par 10%,” situāciju vērtē Latvijas Būvuzņēmēju partnerības (LBP) vadītājs Gints Miķelsons. Bez tam tiek lēsts, ka ēku siltumizolācijas materiāliem cenas auga 2022. gadā.

Meklē risinājumus

Pēc G. Miķelsona sacītā, cenu pieaugums saistīts ar Covid-19 ietekmi uz ra-

žošanas izmaksu kāpumu, kā arī faktu, ka lielvalstīs ekonomika tiek stimulēta ar investīcijām būvniecībā, kā arī ar pandēmijas izraisītām problēmām piegādes tīklos. “Vienlaikus Partnerība iesaistās diskusijā ar Eiropas Būvniecības industrijas federāciju (FIEC), lai aktualizētu šo jautājumu Eiropas Komisijas līmenī un meklētu risinājumus. FIEC šī gada 6. maijā ir nosūtījusi vēstuli Eiropas Komisijai ar aicinājumu iesaistīties un meklēt adekvātus risinājumus,” tā G. Miķelsons.

“ Nākotnes aprēķini tiek veidoti uz novecojušas informācijas bāzes, kas kopā ar iepirkumiem par zemāko cenu var novest pie situācijām, kad līgumi tiek lauzti un būvdarbi tiek veikti ar vājas kvalitātes būvmateriāliem, kur zaudētāji būs visi – gan pasūtītāji, gan piegādātāji,

Gints Miķelsons.

Jāņem vērā, ka Ekonomikas ministrija ir uzsākusi ikgadējo būvniecības cenu izmaiņu pētījumu (*Pētījums par prognozētām izmaiņām darbaspēka un būvmateriālu izmaksās būvniecības nozarē Latvijā*) un jau drīzumā būs pieejama objektīvāka prognoze attiecībā uz būvmateriālu cenu izmaiņām.

G. Miķelsons prognozē, ka pieaugošā pieprasījuma dēļ palielināsies arī darbaspēka izmaksas. Tāpat jāņem vērā, ka cenu pieaugumu ietekmēs arī nozares pasākumi ēnu ekonomikas mazināšanai un nodokļu reformas. ☰

Viedoklis Situācija ir karsta!

Guntis Āboltiņš-Āboļiņš,
RERE GRUPA valdes priekšsēdētājs

Situācija ir patiešām karsta. Metāla un koksnes cenas ceļas. Būvniecības izmaksu indeksi ir pagātnes rādītāji un pagaidām neatspoguļo patieso ainu. Tā atklāsies mazliet vēlāk, bet izejmateriālu cenas pasaules tirgū ir zināmas.

Iešobrīd dažādi minējumi par to, ka ražotāji Covid-19 ierobežojumu dēļ ir radījuši mazāk preču un ar laiku cenas atgriezīsies normālā līmenī, tomēr garantiju tam nav. Visticamāk, būvmateriālu cenas ar laiku kritīsies, bet diez vai tās atgriezīsies pirmskrīzes līmenī. Būvniecības izmaksu indekss, ko publicē Centrālā statistikas pārvalde, ir daļa no līgumiem ar pasūtītāju, tādēļ katrā individuālā gadījumā ir atšķirības. Viss ir atkarīgs no līguma, no izmantotajiem materiāliem. Neapšaubāmi pastāv riski. Mūsu uzņēmumam šobrīd kritisku projektu nav, tomēr, kopumā runājot, var rasties situācija, kad būvniecības izmaksu indekss nesedz celtniecības izdevumu kāpumu. Visticamāk, šādas situācijas var rasties, tomēr nevaru atbildēt visas nozares vārdā. Būtiskā riska zonā ir tieši publiskā sektora iepirkumi, kur līgums nav maināms un iepirkumu uzvar ar zemāko cenu. Turpinoties būvmateriālu cenu kāpumam, visticamāk, radīsies jautājumi šajā segmentā. Runājot par privātiem klientiem – pastāv daudz elastīgu rīcības iespēju.

IZMĒGINI JAUNO MOKKA!

Cena no 16 600 € ar PVN

Opel Mokka degvielas patēriņš no 4,3 l/100km, CO₂ izmeši no 114 g/km. WLTP dati kombinētajā ciklā. Mokka-e vidējais elektroīgas patēriņš 17,4 - 17,8 kWh/100 km. Vidējā ar vienu uzlādi var veikt 318 - 324 km. Pliedāvums spēkā no 01.04. - 31.05.2021. Cenas un specifikācijas var mainīties bez brīdinājuma.

AMSERV RĪGA, KRASTA IELA 66 ☎ 6707 8000

Izvēlies – benzīns, dīzelis vai 100% elektrība

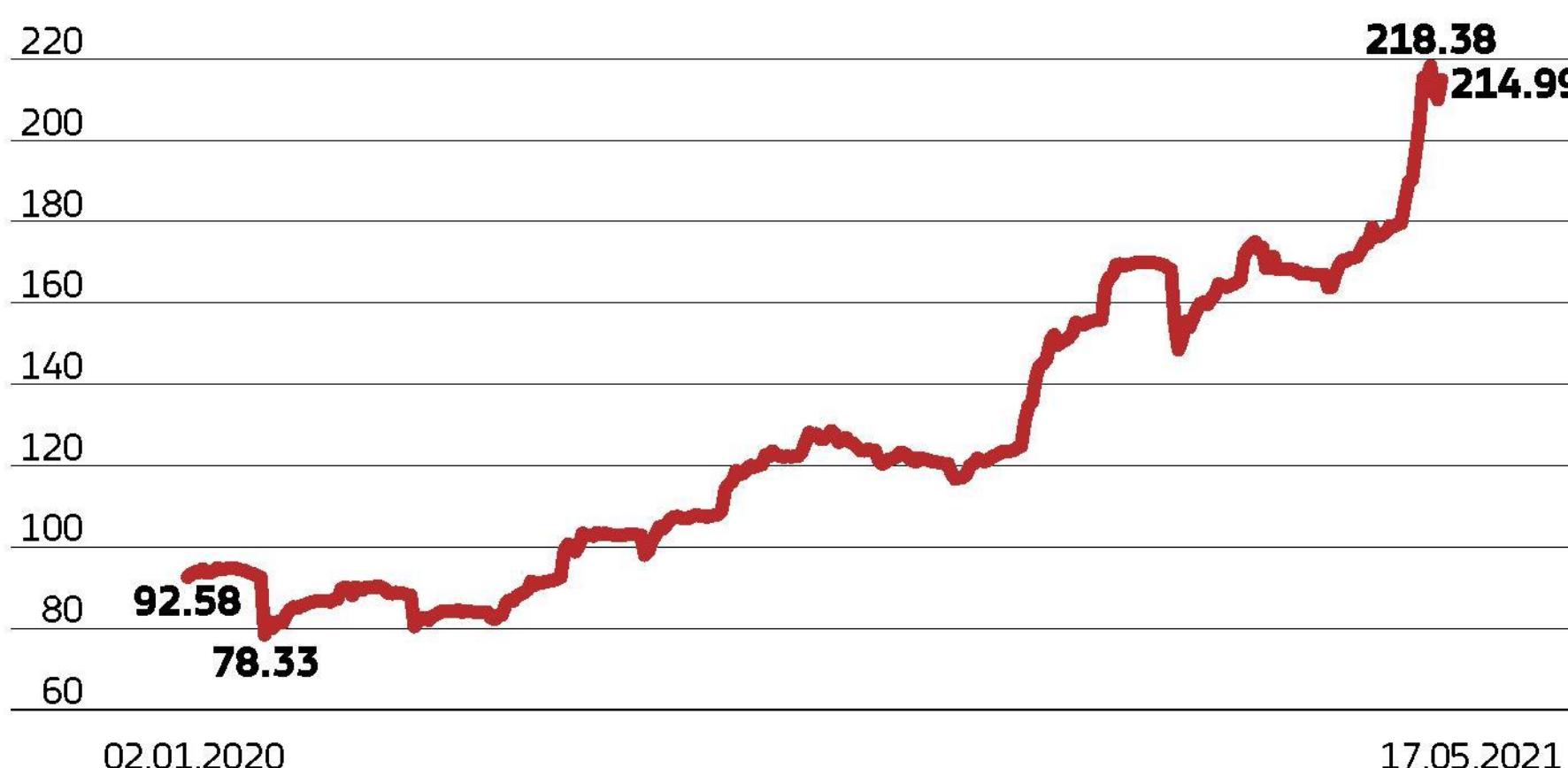

OPEL.AMSERV.LV
OPELAKCIJA.LV

Kīnai piegādājamās 62% dzelzs rūdas vērtība ASV preču biržā

ASV dolāri par tonnu

Avots: [Investing.com](#)**Vajag adekvātu valsts politiku**

“Attiecībā uz esošajiem būvdarbu līgumiem un tur noteikto līgumsummu jāņem vērā, ka izmaiņas tajos ir iespējamas tikai, ja līgumā ir paredzēta cenu indeksācija,” tā uz jautājumu, vai šādā situācijā, kad pieaugušas būvniecības izmaksas, celtnieki nebūs spiesti vērsties pie pasūtītājiem un runāt par līgumsummu apmēru, atbild G. Mikelsons. Viņš piebilst, ka šādi līgumi jāvērtē individuāli, tomēr tā nav bieža prakse.

“Tāpēc, nēmot vērā esošās tirgus tendences, kā arī, lai nodrošinātu uzsākto projektu pabeigšanu, LBP aicina publiskos pasūtītājus izmantot un paredzēt šādu iespēju, slēdzot jaunus līgumus,” uzsver G. Mikelsons.

Papildus tam Centrālā finanšu un līgumu aģentūra varētu sekot līdzi vidējām būvniecības izmaksām un saskaņā ar ES fondu 2014–2020 nosacījumiem konsultēt publiskos pasūtītājus, kuros gadījumos ir pieļaujamas budžeta un līgumsummu izmaiņas. “Šādā situācijā īpaši būtiska ir būvniecības projektu finanšu plānošana, tāpēc gan Ekonomikas, gan Finanšu ministrijai būtu lietderīgi uzturēt dažādu būvdarbu veidu un būvju segmentu vidējās vēsturiskās cenas par pēdējiem trīs gadiem, lai publiskā sektora pasūtītājiem būtu pieejama informācija par cenu indeksāciju,” iesaka G. Mikelsons. Bez tam, viņaprāt, Ekonomikas ministrijai kopā ar Patērētāju tiesību un aizsardzības centru vajadzētu monitorēt gan būvmateriālu tirgus statusu, importa apjomus, gan vietējo saražoto, gan eksportēto apjomu. “Pretējā gadījumā, ja šādas informācijas trūkst, tad nākotnes aprēķini

Metāla izstrādājumiem
cenas pieaugušas pat līdz

50%,

koka būvmateriāliem – līdz
20%.

Cenu kāpums citās valstīs –
polietilēna izstrādājumiem par

40%,

bitumenam par
15%,

cementam par
10%.

tieka veidoti uz novecojušas informācijas bāzes, kas kopā ar iepirkumiem par zemāko cenu var novest pie situācijām, kad līgumi tiek lauzti un būvdarbi tiek veikti ar vājas kvalitātes būvmateriāliem, kur zaudētāji būs visi – gan pasūtītāji, gan piegādātāji,” tā uz jautājumu par iespējamajiem riskiem atbild G. Mikelsons.

Jāņem vērā, ka būvuzņēmēju nozares vidējie peļņas rādītāji jau 2019. gadā bija zemāki par 1%, bet par 2020. gadu nozares datu vēl nav, tomēr prognozes rāda, ka tie nebūs labāki. “Ilgstoši šāda situācija neļauj uzņēmumiem veidot uzkrājumus nopietnām investīcijām un uzlabojumiem, kas celtu to konkurētspēju un eksportspēju, kā arī nodrošinātu vienmērīgi augstu kvalitāti,” tā G. Mikelsons. Viņš uzsver – jārēķinās ar faktu, ka 10 lielo būvuzņēmēju vidējā peļņa 2019. gadā bija mazāka par 3%, attiecīgi, ja cenu kāpums ir virs 3–5%, tad būvuzņēmējiem būs jārisina virkne jautājumu: kā strādāt ar iepirkumiem par zemāko cenu, kā kāpināt produktivitāti, kā piesaistīt mazkvalificētos darba veicējus un kur meklēt lētākus būvmateriālus?

Uz riska robežas

Vairāki DB aptaujātie ar celtniecības un remontu sfēru saistītie uzņēmēji publiskus komentārus pašreizējos apstākļos īpaši nevēlējās sniegt, jo zīlēšana, iespējams, varētu būt precīzāka nekā prognozes par to, kāda situācija būsot pēc divām vai sešām nedēļām, nemaz nerunājot par mēnešiem vai pat gadiem. Tika norādīts, ka koronavīrusa radītās krīzes sekū mazināšanai būvniecības sektorā būtibā ne tikai Eiropā, bet arī citās pasaules valstīs esot iemesti milzīgi projekti, kā ietekmē tiekot uzkarsēts viss, kas saistīts ar šo jomu. Vienlaikus tiekot novērots atsevišķu materiālu īslaicīgs deficitis, ko pavada pamatīgs to cenu kāpums. Neformāli arī tika paustas bažas par to, ka šādos cenu braukšanas debesīs apstākļos virkne projektu varētu netikt pabeigtī paredzētajos termiņos un tie varot pārvērsties par *dolgostrōjiem*, savukārt daļai projektu būvniecības fāze nemaz netikšot uzsākta. Bez tam ieceļētājiem arī valsts (pašvaldību) projektiem, visticamāk, šādos apstākļos nāksies rēķināties ar citām – augstākām – projektu realizācijas izmaksām, un tas nozīmēs jau papildu tēriņus valsts makā. Protams, šāda prognoze ticama varot kļūt tikai tad, ja būvniecībā saglabāsies vai vēl vairāk turpināsies inflācijas ugunsgrēks. Jāņem vērā, ka šāda situācija var raisīt gan papildu strīdus, gan tiesvedības par kādu objektu būvniecības izmaksām, to pamatošību un šo stāstu izmantošanu politisko dividenžu iegūšanai. Viens no aptaujātājiem aicināja pavērtēt savulaik, kad kāds politiskais spēks atrāca pie varas, apturēto projektu likteni un to kopējās īstenošanas izmaksas (arī pārskatot šo projektu specifikāciju) pēc tam, kad to izveide tika atsākta pēc sava veida iesaldēšanas. ☎